

UDK: 81

COPYRIGHT ©: MATEJA PETROVČIČ

Pregled načinov latinizacije kitajskega jezika in primerjava pglavitnih sistemov

Mateja PETROVČIČ*

Izvleček

Hanyu pinyin je dandanes mednarodno priznani latinični zapis kitajske pisave. Poleg njega se je v preteklosti zvrstilo še precej drugih načinov transkripcije kitajščine, ki so se ohranili v različnih publikacijah. Članek najprej poda kratek pregled sistemov *Hanyu pinyin*, *Wade-Giles*, *Yale*, *Gwoyeu Romatzyh*, *MPS-II*, *Tongyong pinyin* in *Latinxua Sin Wenz*. Sledi natančna preglednica z ustreznici glavnih sistemov ter grafični prikaz uporabe omenjenih sistemov skozi zgodovino.

Ključne besede: Hanyu pinyin, Wade-Giles, Yale, Gwoyeu Romatzyh, MPS-II, Tongyong pinyin, Latinxua Sin Wenz

Abstract

Hanyu pinyin is the currently internationally accepted romanization system for Chinese, while other transcription systems have been used in the past and are still to be found in older publications. In the present paper, an overview of Hanyu pinyin, Wade-Giles, Yale, Gwoyeu Romatzyh, MPS-II, Tongyong pinyin and Latinxua Sin Wenz is followed by a comparison of the major systems, and a chronological depiction of their use through history.

Keywords: Hanyu pinyin, Wade-Giles, Yale, Gwoyeu Romatzyh, MPS-II, Tongyong pinyin, Latinxua Sin Wenz

* Dr. Mateja Petrovčič, asistentka na Oddelku za azijske in afriške študije, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani. E-mail: mateja.petrovcic@ff.uni-lj.si

1 Pregled posameznih sistemov

1.1 Hanyu pinyin

Hanyu pinyin (ali skrajšano *pinyin*) je uradna, mednarodno priznana latinična pisava kitajskega jezika.

Začetki pinyinina segajo v leto 1954, ko je Ministrstvo za izobraževanje Ljudske republike Kitajske ustanovilo Odbor za reformacijo pisnega jezika. Ta je na podlagi različnih obstoječih sistemov v dveh letih izoblikoval hanyu pinyin. Vlada Ljudske republike Kitajske ga je uradno sprejela 11. februarja 1958, Mednarodna organizacija za standardizacijo ga je kot ISO 7098 potrdila leta 1982, od 1. januarja 2009 pa velja kot uradni latinični zapis kitajske pisave tudi na Tajvanu.

V originalu vključuje pinyin še štiri diakritična znamenja za tone, ki se v mednarodnem občevanju običajno opuščajo.

1.2 Wade-Giles

Sistem *Wade-Giles* je sredi 19. stoletja osnoval britanski učenjak Thomas Wade. Nekaj desetletij kasneje ga je nadgradil Herbert Allen Giles. Ta sistem je bil najbolj razširjen latinični zapis kitajske pisave v 20. stoletju, predvsem v angleško govorečem svetu. Večina pomembnih publikacij o Kitajski, ki so nastale v letih med 1912–1979, temelji na Wade-Gilesu.

Wade-Giles se je trdno oprijel tudi na Tajvanu, skupaj z nekaterimi drugimi sistemi. Začetek leta 2009 ga je vlada Tajvana uradno zamenjala za hanyu pinyin, v dejanski rabi pa bo preteklo še nekaj časa, preden bodo vsi napisi poenoteni in ga bo sprejelo tudi širše ljudstvo.

1.3 Yale

Sistem *Yale* je zasnoval sinolog George A. Kennedy leta 1943. Obsega latinični zapis štirih glavnih azijskih jezikov: mandarinske kitajščine, kantonščine, korejščine in japonščine. Yale nima trdnih jezikoslovnih temeljev, temveč se zanaša na to, da je mogoče marsikatero nejasnost razčistiti s pomočjo konteksta.

Ta latinični zapis kitajske pisave se je namreč prvotno uporabljal v vojne namene. Ameriškim vojakom je poskušal približati komuniciranje s kitajskimi zavezniki. Čeprav je v tistem času že obstajal sistem Wade-Giles, ki je bil v angleško govorečem svetu precej uveljavljen, je sistem Yale kitajske zloge zapisal na precej ameriški način, tako da se vojakom ni bilo treba naučiti nobenih dodatnih pravil, temveč so zapisane zloge prebrali kar 'po domače'.

Sistem Yale so uporabljale publikacije, tiskane na Zahodu, v letih med 1943 in 1979. Čeprav je pinyin obstajal že od leta 1958, ga Zahod sprva ni sprejel. S članstvom LR Kitajske v Združenih narodih leta 1971 je hanyu pinyin prevladal tudi v ameriškem svetu. Kljub temu se sistem Yale še dandanes pogosto uporablja za zapis kantonščine.

1.4 Gwoyeu Romatzyh

Gwoyeu Romatzyh so razvili kitajski jezikoslovci v letih 1925 in 1926, z Zhao Yuanrenom (Y. R. Chao) na čelu. Uporabljal se je v tedanjih učbenikih, slovarjih in drugih delih, natisnjenih v Hong Kongu in drugod po svetu v letih 1942 do 2000. Ta sistem je edini, ki mu je uspelo ohraniti informacije o tonih, ne da bi za to potrebovali diakritična znamenja ali številke.¹

Kitajska je sistem *Gwoyeu Romatzyh* kot uradni latinični zapis svoje pisave sprejela leta 1928, a se v širših krogih nikoli ni trdno oprijel. Eden od razlogov je tudi njegova kompleksnost, saj obsega štirikrat več zlogov kot ostali sistemi. Kljub temu je vendarle pustil svoj pečat, saj so se kasnejši sistemi, vključno s hanyu pinyinom, zgledovali po njegovih zakonitostih. Ime province Shānxī se tudi v sistemu hanyu pinyin zapisuje kot *Shaanxi*, da jo je moč razlikovati od province Shānxī, ki ima brez tonov obliko *Shanxi*.

Gwoyeu Romatzyh je na kitajskem prenehal veljati leta 1958, ko ga je nasledil hanyu pinyin. Na Tajvanu je bil v veljavi še do leta 1986, ko ga je zamenjal sistem MPS II.

¹ V preglednici na koncu prispevka obsega sistem *Gwoyeu Romatzyh* štiri stolpce, od katerih predstavlja prvi stolpec zlog v prvem tonu, drugi stolpec zlog v drugem tonu, tretji stolpec zlog v tretjem tonu in zadnji stolpec zlog v četrtem tonu.

1.5 Ostali sistemi zapisovanja kitajskega jezika

Na Tajvanu se je v zadnjem stoletju zvrstilo več sistemov za zapis kitajskega jezika. Mnogi od njih so bili poenostavljene različice sistema Wade-Giles, vendar se nobeden ni resnično oprijel. Obenem se Tajvan predvsem iz političnih vzrokov ni odločil za prevzem hanyu pinyin, temveč je zagovarjal svoje rešitve. V nadaljevanju jih je nekaj predstavljenih.

MPS-II (ali *Mandarin Phonetic Symbols 2*) je veljal za uradni latinični zapis kitajskega jezika na Tajvanu od januarja 1986 dalje. Uporabljal se je predvsem za zapisovanje zemljepisnih imen, najdemo pa ga izključno v publikacijah, ki so bile natisnjene na Tajvanu. Kasneje ga je zamenjal tongyong pinyin.

Tongyong pinyin je osnoval Yu Boquan leta 1998. Poskušal je ohraniti zakonitosti hanyu pinyin in istočasno izboljšati zapis za zloge, ki so tujcem povzročali največ težav pri izgovarjavi. Sem sta sodili črki *q* in *x*. Od hanyu pinyin se torej razlikuje le v nekaj podrobnostih, kot uradni latinični zapis kitajske pisave na Tajvanu pa je veljal v letih med 2002–2008.

Nova vlada je tongyong pinyin 16. 9. 2008 zamenjala s hanyu pinyinom, ki je od 1. 1. 2009 dalje tudi na Tajvanu uradni latinični zapis kitajske pisave. Pri tem imajo posamezniki še vedno proste roke, po katerem sistemu bodo zapisovali svoja osebna imena – po Wade-Gilesu, tongyong pinyinu ali hanyu pinyinu.

Latinxua Sin Wenz je manj poznani sistem za zapis kitajske pisave. Že v letih 1928–1931 ga je osnoval Sovjetski znanstveno-raziskovalni inštitut, da bi povečal pismenost kitajskih priseljencev. Osnovni namen tega sistema je bil poenostaviti kitajsko pisavo in sčasoma izpodriniti pismenke.

Ta sistem je našel svoje privrženice med številnimi kitajskimi intelektualci, kamor sodita tudi Guo Moruo in Lu Xun. Novembra 1949 so sistem Sin Wenz sprejele tudi kitajske železnice za namene telekomunikacij. Kasneje so ta sistem na Kitajskem iz političnih vzgibov opustili.

2 Preglednica zlogov po najpogosteje rabljenih sistemih in njihova izgovarjava

Spodnja preglednica v celoti podaja ustreznice med sistemi Hanyu pinyin (HY pinyin), Wade-Giles, Yale, Tongyong pinyin (TY pinyin) in Gwoyeu Romatzyh.

V zadnjem stolpcu je podana tudi izgovarjava v zapisu IPA.²

Poglavitni namen te preglednice je podati natančne ustreznice med posameznimi sistemi, saj so publikacije, ki so izšle v različnih obdobjih na različnih koncih sveta, uporabljale različne sisteme za zapis besed kitajskega jezika.

Osvežimo si še enkrat spomin, kdaj in kje je prevladoval posamezni latinični zapis kitajskega jezika:

- Hanyu pinyin: LR Kitajska (1958–zdaj); svet (1980'–zdaj); Tajvan (2009–zdaj),
- Wade-Giles: publikacije v angleškem jeziku (1912–1979), Tajvan (vse do danes),
- Yale: ZDA (1943–1979),
- MPS-II: Tajvan (1986–2002),
- Tongyong pinyin: Tajvan (2002–2008),
- Gwoyeu Romatzyh: predvsem Kitajska (1942–1958) in Hong Kong, pa tudi drugi deli sveta (1942–2000), Tajvan (do 1986),
- Latinxua Sin Wenz: Kitajska (1931–1949), Sovjetska zveza (1931–?).

Če vemo, kdaj in kje je publikacija izšla, lahko dokaj hitro ugotovimo, katere zloge v hanyu pinyinu predstavlja zapisano ime.

HY pinyin	Wade-Giles	Yale	TY pinyin	Gwoyeu Romatzyh				IPA
a	a	a	a	a	ar	aa	ah	[a]
ai	ai	ai	ai	ai	air	ae	ay	[ai]

² Izpuščeni so le zlogi, ki predstavljajo medmete, saj za latinični zapis kitajskih običih besed in lastnih imen niso bistvenega pomena.

HY pinyin	Wade- Giles	Yale	TY pinyin	Gwoyeu Romatzyh				IPA
an	an	an	an	an	arn	aan	ann	[an]
ang	ang	ang	ang	ang	arng	aang	anq	[aŋ]
ao	ao	au	ao	au	aur	ao	aw	[aʊ]
ba	pa	ba	ba	ba	bar	baa	bah	[pa]
bai	pai	bai	bai	bai	bair	bae	bay	[pai]
ban	pan	ban	ban	ban	barn	baan	bann	[pan]
bang	pang	bang	bang	bang	barng	baang	banq	[paŋ]
bao	pao	bau	bao	bau	baur	bao	baw	[pau]
bei	pei	bei	bei	bei	beir	beei	bey	[pei]
ben	pen	ben	ben	ben	bern	been	benn	[pən]
beng	peng	beng	beng	beng	berng	beeng	benq	[pɛŋ]
bi	pi	bi	bi	bi	byi	bii	bih	[pi]
bian	pien	byan	bian	bian	byan	bean	biann	[piɛn]
biao	piao	byau	biao	biau	byau	beau	biaw	[piaʊ]
bie	pieh	bye	bie	bie	bye	biee	bieh	[piɛ]
bin	pin	bin	bin	bin	byn	biin	binn	[pɪn]
bing	ping	bing	bing	bing	byng	biing	binq	[pɪŋ]
bo	po	bwo	bo	bo	bor	boo	boh	[pɔ]
bu	pu	bu	bu	bu	bwu	buu	buh	[pu]
ca	ts`a	tsa	ca	tsa	tsar	tsaa	tsah	[tɕʰa]
cai	ts`ai	tsai	cai	tsai	tsair	tsae	tsay	[tɕʰai]
can	ts`an	tsan	can	tsan	tsarn	tsaan	tsann	[tɕʰan]
cang	ts`ang	tsang	cang	tsang	tsarng	tsaang	tsanq	[tɕʰaŋ]
cao	ts`ao	tsau	cao	tsau	tsaur	tsao	tsaw	[tɕʰaʊ]
ce	ts`e	tse	ce	tse	tser	tsee	tseh	[tɕʰɛ]
cen	ts`en	tsen	cen	tsen	tsern	tseen	tsenn	[tɕʰən]
ceng	ts`eng	tseng	ceng	tseng	tserng	tseeng	tsenq	[tɕʰɛŋ]
cha	ch`a	cha	cha	cha	char	chaa	chah	[tʃʰa]
chai	ch`ai	chai	chai	chai	chair	chae	chay	[tʃʰai]
chan	ch`an	chan	chan	chan	charn	chaan	chann	[tʃʰan]
chang	ch`ang	chang	chang	chang	charng	chaang	chanq	[tʃʰaŋ]

HY pinyin	Wade-Giles	Yale	TY pinyin	Gwoyeu Romatzyh				IPA
chao	ch`ao	chau	chao	chau	chaur	chao	chaw	[tʂʰɑʊ]
che	ch`e	che	che	che	cher	chee	cheh	[tʂʰɛ]
chen	ch`en	chen	chen	chen	chern	cheen	chenn	[tʂʰən]
cheng	ch`eng	cheng	cheng	cheng	cherng	cheeng	chenq	[tʂʰɛŋ]
chi	ch`ih	chr	chih	chy	chyr	chyy	chyh	[tʂʰi]
chong	ch`ung	chung	chong	chong	chorng	choong	chonq	[tʂʰʊŋ]
chou	ch`ou	chou	chou	chou	chour	choou	chow	[tʂʰəʊ]
chu	ch`u	chu	chu	chu	chwu	chuu	chuh	[tʂʰu]
chua	ch`ua	chwa	chua	chua	chuar	chuaa	chuah	[tʂʰua]
chuai	ch`uai	chwai	chuai	chuai	chwai	choai	chuay	[tʂʰuai]
chuan	ch`uan	chwan	chuan	chuan	chwan	choan	chuann	[tʂʰuan]
chuang	ch`uang	chwang	chuang	chuang	chwang	choang	chuanq	[tʂʰɛŋ]
chui	ch`ui	chwei	chuei	chuei	chwei	choei	chuey	[tʂʰuei]
chun	ch`un	chwen	chun	chuen	chwen	choen	chuenn	[tʂʰuən]
chuo	ch`o	chwo	chuo	chuo	chwo	chuoo	chuoh	[tʂʰuo]
ci	tz`u	tsz	cih	tsy	tsyr	tsyy	tsyh	[tʂʰi]
cong	ts`ung	tsung	cong	tsong	tsorng	tsoong	tsong	[tʂʰʊŋ]
cou	ts`ou	tsou	cou	tsou	tsour	tsoou	tsow	[tʂʰəʊ]
cu	ts`u	tsu	cu	tsu	tswu	tsuu	tsuh	[tʂʰu]
cuan	ts`uan	tswan	cuan	tsuan	tswan	tsoan	tsuann	[tʂʰuan]
cui	ts`ui	tswei	cuei	tsuei	tswei	tsoei	tsuey	[tʂʰuei]
cun	ts`un	tswen	cun	tsuen	tswen	tsoen	tsuenn	[tʂʰuən]
cuo	ts`o	tswo	cuo	tsuo	tswo	tsuoo	tsuoh	[tʂʰuo]
da	ta	da	da	da	dar	daa	dah	[ta]
dai	tai	dai	dai	dai	dair	dae	day	[tai]
dan	tan	dan	dan	dan	darn	daan	dann	[tan]
dang	tang	dang	dang	dang	darng	daang	danq	[taŋ]
dao	tao	dau	dao	dau	daur	dao	daw	[tau]
de	te	de	de	de	der	dee	deh	[tɕ]
dei	tei	dei	dei	dei	deir	deei	dey	[tei]
den	ten	den	den	den	dern	deen	denn	[tən]
deng	teng	deng	deng	deng	derng	deeng	deng	[tɕŋ]
di	ti	di	di	di	dyy	dii	dih	[ti]

HY pinyin	Wade-Giles	Yale	TY pinyin	Gwoyeu Romatzyh				IPA
dian	tien	dyan	dian	dian	dyan	dean	diann	[tɿɛn]
diao	tiao	dyau	diao	diau	dyau	deau	diaw	[tɿɑu]
die	tieh	dye	die	die	dye	diee	dieh	[tɿɛ]
ding	ting	ding	ding	ding	dyng	diing	dinq	[tɿŋ]
diu	tiu	dyou	diou	diou	dyou	deou	diow	[tɿiou]
dong	tung	dung	dong	dong	dorng	doong	donq	[tʊŋ]
dou	tou	dou	dou	dou	dour	doou	dow	[tʊu]
du	tu	du	du	du	dwu	duu	duh	[tʊ]
duan	tuan	dwan	duan	duan	dwan	doan	duann	[tʊan]
dui	tui	dwei	duei	duei	dwei	doei	duey	[tʊɛɪ]
dun	tun	dwen	dun	duen	dwen	doen	duenn	[tʊən]
duo	to	dwo	duo	duo	dwo	duoo	duoh	[tʊɔ]
e	e	e	e	e	er	ee	eh	[ɣ]
ei	ei	ei	ei	ei	eir	eei	ey	[ɛɪ]
en	en	en	en	en	ern	een	enn	[ən]
er	erh	er	er	el	erl	eel	ell	[aɤ]
fa	fa	fa	fā	fa	far	faa	fah	[fa]
fan	fan	fan	fān	fan	farn	faan	fann	[fan]
fang	fang	fang	fāng	fang	farnɡ	faang	fanq	[fanɡ]
fei	fei	fei	fēi	fei	feir	feei	fey	[fɛɪ]
fen	fen	fen	fēn	fen	fern	feen	fenn	[fən]
feng	feng	feng	fēng	feng	ferng	feeng	fenq	[fɛŋ]
fo	fo	fwo	fó	fo	for	foo	foh	[fɔ]
fou	fou	fou	fóu	fou	four	foou	fow	[fɔu]
fu	fu	fu	fú	fu	fwu	fuu	fuh	[fu]
ga	ka	ga	gā	ga	gar	gaa	gah	[ka]
gai	kai	gai	gāi	gai	gair	gae	gay	[kaɪ]
gan	kan	gan	gān	gan	garn	gaan	gann	[kan]
gang	kang	gang	gāng	gang	garng	gaang	ganq	[kaŋ]
gao	kao	gau	gāo	gau	gaur	gao	gaw	[kaʊ]
ge	ko	ge	gē	ge	ger	gee	geh	[kɣ]
gei	kei	gei	gēi	gei	geir	geei	gey	[kɛɪ]
gen	ken	gen	gēn	gen	gern	geen	genn	[kən]

HY pinyin	Wade-Giles	Yale	TY pinyin	Gwoyeu Romatzyh				IPA
geng	keng	geng	geng	geng	gerng	geeng	genq	[kɤŋ]
gong	kung	gung	gong	gong	gorng	goong	gonq	[kʊŋ]
gou	kou	gou	gou	gou	gour	goou	gow	[kɤʊ]
gu	ku	gu	gu	gu	gwu	guu	guh	[ku]
gua	kua	gwa	gua	gua	gwa	goa	guah	[kua]
guai	kuai	gwai	guai	guai	gwai	goai	guay	[kuaɪ]
guan	kuan	gwan	guan	guan	gwan	goan	guann	[kuan]
guang	kuang	gwang	guang	guang	gwang	goang	guanq	[kɛŋ]
gui	kuai	gwei	guei	guei	gwei	goei	guey	[kueɪ]
gun	kun	gwun	gun	guen	gwen	goen	guenn	[kuən]
guo	kuo	gwo	guo	guo	gwo	guoo	guoh	[kuɔ]
ha	ha	ha	ha	ha	har	haa	hah	[xɑ]
hai	hai	hai	hai	hai	hair	hae	hay	[xai]
han	han	han	han	han	harn	haan	hann	[xan]
hang	hang	hang	hang	hang	harng	haang	hanq	[xɑŋ]
hao	hao	hau	hao	hau	haur	hao	haw	[xɑʊ]
he	ho	he	he	he	her	hee	heh	[xɤ]
hei	hei	hei	hei	hei	heir	heei	hey	[xɛɪ]
hen	hen	hen	hen	hen	hern	heen	henn	[xən]
heng	heng	heng	heng	heng	herng	heeng	henq	[xɤŋ]
hong	hung	hung	hong	hong	horng	hoong	honq	[xʊŋ]
hou	hou	hou	hou	hou	hour	hoou	how	[xɤʊ]
hu	hu	hu	hu	hu	hwu	huu	huh	[xu]
hua	hua	hwa	hua	hua	hwa	hoa	huah	[xua]
huai	huai	hwai	huai	huai	hwai	hoai	huay	[xuai]
huan	huan	hwan	huan	huan	hwan	hoan	huann	[xuan]
huang	huang	hwang	huang	huang	hwang	hoang	huanq	[xɛŋ]
hui	hui	hwei	huei	huei	hwei	hoei	huey	[xueɪ]
hun	hun	hwen	hun	huen	hwen	hoen	huenn	[xuən]
huo	huo	hwo	huo	huo	hwo	huoo	huoh	[xuɔ]
ji	chi	ji	ji	ji	jyi	jii	jih	[tɕi]
jia	chia	jya	jia	jia	jya	jea	jiah	[tɕia]
jian	chien	jyan	jian	jian	jyan	jean	jiann	[tɕiɛn]

HY pinyin	Wade- Giles	Yale	TY pinyin	Gwoyeu Romatzyh				IPA
jiang	chiang	jyang	jiang	jiang	jyang	jeang	jianq	[tʃiɑŋ]
jiao	chiao	jyau	jiao	jiau	jyau	jeau	jiaw	[tʃiɑu]
jie	chieh	jye	jie	jie	jye	jiee	jieh	[tʃiɛ]
jin	chin	jín	jín	jín	jyn	jiin	jinn	[tʃɛɪn]
jing	ching	jíng	jíng	jíng	jyng	jiing	jinq	[tʃɛɪŋ]
jiong	chiung	jyung	jyong	jiong	jyong	jeong	jionq	[tʃɛyŋ]
jiu	chiu	jyou	jiou	jiou	jyou	jeou	jiow	[tʃiəu]
ju	chü	jyu	jyu	jiu	jyu	jeu	jiuh	[tʃɛy]
juan	chüan	jywan	jyuan	jiuan	jyuan	jeuan	jiuann	[tʃɛyɛn]
jue	chüeh	jywe	jyue	jiue	jyue	jeue	jiueh	[tʃɛyɛ]
jun	chün	jyun	jyun	jiun	jyun	jeun	jiunn	[tʃɛyn]
ka	k`a	ka	ka	ka	kar	kaa	kah	[kʰa]
kai	k`ai	kai	kai	kai	kair	kae	kay	[kʰai]
kan	k`an	kan	kan	kan	karn	kaan	kann	[kʰan]
kang	k`ang	kang	kang	kang	karnɡ	kaang	kanq	[kʰaŋ]
kao	k`ao	kau	kao	kau	kaur	kao	kaw	[kʰau]
ke	k`o	ke	ke	ke	ker	kee	keh	[kʰɤ]
ken	k`en	ken	ken	ken	kern	keen	kenn	[kʰən]
keng	k`eng	keng	keng	keng	kernɡ	keeng	kenq	[kʰɛŋ]
kong	k`ung	kung	kong	kong	kornɡ	koong	konq	[kʰuŋ]
kou	k`ou	kou	kou	kou	kour	koou	kow	[kʰu]
ku	k`u	ku	ku	ku	kwu	kuu	kuh	[kʰu]
kua	k`ua	kwa	kua	kua	kwa	koa	kuah	[kʰua]
kuai	k`uai	kwai	kuai	kuai	kwai	koai	kuay	[kʰuai]
kuan	k`uan	kwan	kuan	kuan	kwan	koan	kuann	[kʰuan]
kuang	k`uang	kwang	kuang	kuang	kwang	koang	kuanq	[kʰɛŋ]
kui	k`uei	kwei	kuei	kuei	kwei	koei	kuey	[kʰuei]
kun	k`un	kwen	kun	kuen	kwen	koen	kuenn	[kʰuən]
kuo	k`uo	kwo	kuo	kuo	kwo	kuoo	kuoh	[kʰuo]
la	la	la	la	lha	la	laa	lah	[la]
lai	lai	lai	lai	lhai	lai	lae	lay	[lai]
lan	lan	lan	lan	lhan	lan	laan	lann	[lan]
lang	lang	lang	lang	lhang	lang	laang	lanq	[laŋ]

HY pinyin	Wade-Giles	Yale	TY pinyin	Gwoyeu Romatzyh				IPA
lao	lao	lau	lao	lhau	lau	lao	law	[lɑʊ]
le	le	le	le	lhe	le	lee	leh	[lɛ]
lei	lei	lei	lei	lhei	lei	leei	ley	[lɛi]
leng	leng	leng	leng	lheng	leng	leeng	lenq	[lɛŋ]
li	li	li	li	lhi	li	lii	lih	[li]
lia	lia	lya	lia	lhia	lia	lea	liah	[lia]
lian	lien	lyan	lian	lhian	lian	lean	liann	[liɛn]
liang	liang	lyang	liang	lhiang	liang	leang	liangq	[liɑŋ]
liao	liao	lyau	liao	lhiau	liao	leau	liaw	[liaʊ]
lie	lieh	lye	lie	lhie	lie	liee	lieh	[liɛ]
lin	lin	lin	lin	lhin	lin	liin	linn	[lin]
ling	ling	ling	ling	lhing	ling	liing	lingq	[liŋ]
liu	liu	lyou	liou	lhiou	liou	leou	liow	[liou]
lo	lo	lo	lo	lo	lor	loo	loh	[lɔ]
long	lung	lung	long	lhong	long	loong	lonq	[lɔŋ]
lou	lou	lou	lou	lhou	lou	loou	low	[lɔʊ]
lu	lu	lu	lu	lhu	lu	luu	luh	[lu]
lü	lü	lyu	lyu	lhiu	liu	leu	liuh	[ly]
luan	luan	lwan	luan	lhuan	luan	loan	luann	[luan]
lüe	lüeh	lywe	lyue	lhiue	liue	leue	liueh	[lyɛ]
lun	lun	lwun	lun	lhuen	lun	loen	luenn	[lɯɛn]
lün	lün	lyun	lyun	lhiun	liun	leun	liunn	[lyn]
luo	lo	lwo	luo	lhuo	luo	luoo	luoh	[lɔʊ]
ma	ma	ma	ma	mha	ma	maa	mah	[ma]
mai	mai	mai	mai	mhai	mai	mae	may	[mai]
man	man	man	man	mhan	man	maan	mann	[man]
mang	mang	mang	mang	mhang	mang	maang	manq	[maŋ]
mao	mao	mau	mao	mhau	mau	mao	maw	[maʊ]
me	me	me	me	me	mer	mee	meh	[mɛ]
mei	mei	mei	mei	mhei	mei	meei	mey	[mei]
men	men	men	men	mhen	men	meen	menn	[mɛn]
meng	meng	meng	meng	mheng	meng	meeng	menq	[mɛŋ]
mi	mi	mi	mi	mhi	mi	mii	mih	[mi]

HY pinyin	Wade-Giles	Yale	TY pinyin	Gwoyeu Romatzyh				IPA
mian	mien	myan	mian	mhian	mian	mean	miann	[mien]
miao	miao	myau	miao	mhiau	miau	meau	miaw	[miau]
mie	mieh	mye	mie	mhie	mie	miee	mieh	[mie]
min	min	min	min	mhin	min	miin	minn	[min]
ming	ming	ming	ming	mhing	ming	miing	minq	[ming]
miu	miu	myou	miou	hmiou	miou	meou	miow	[miou]
mo	mo	mwo	mo	mho	mo	moo	moh	[mo]
mou	mou	mou	mou	mhou	mou	moou	mow	[mou]
mu	mu	mu	mu	mhu	mu	muu	muh	[mu]
na	na	na	na	nha	na	naa	nah	[na]
nai	nai	nai	nai	nhai	nai	nae	nay	[nai]
nan	nan	nan	nan	nhan	nan	naan	nann	[nan]
nang	nang	nang	nang	nhang	nang	naang	nanq	[nang]
nao	nao	nau	nao	nhau	nau	nao	naw	[nao]
ne	ne	ne	ne	nhe	ne	nee	neh	[ne]
nei	nei	nei	nei	nhei	nei	neei	ney	[nei]
nen	nen	nen	nen	nhen	nen	neen	nenn	[nen]
neng	neng	neng	neng	nheng	neng	neeng	nenq	[neng]
ni	ni	ni	ni	nhi	ni	nii	nih	[ni]
nian	nien	nyan	nian	nhian	nian	nean	niann	[nian]
niang	niang	nyang	niang	nhiang	niang	neang	nianq	[niang]
niao	niao	nyau	niao	nhiau	niau	neau	niaw	[niau]
nie	nieh	nye	nie	nhie	nie	niee	nieh	[nie]
nin	nin	nin	nin	nhin	nin	niin	ninn	[nin]
ning	ning	ning	ning	nhing	ning	niing	ningq	[ning]
niu	niu	nyou	niou	hniou	niou	neou	niow	[niou]
nong	nung	nung	nong	nhong	nong	noong	nonq	[nong]
nou	nou	nou	nou	nhou	nou	noou	nou	[nou]
nu	nu	nu	nu	nhu	nu	nuu	nuh	[nu]
nü	nü	nyu	nyu	nhiu	niu	neu	niuh	[ny]
nuan	nuan	nwan	nuan	nhuan	nuan	noan	nuann	[nuan]
nüe	nüeh	nywe	nyue	nhiue	niue	neue	niueh	[nye]
nun	nun	nwen	nun	nhuen	nuen	noen	nuenn	[nun]

HY pinyin	Wade-Giles	Yale	TY pinyin	Gwoyeu Romatzyh				IPA
nuo	no	nwo	nuo	nhuo	nuo	nuoo	nuoh	[nuɔ]
ou	ou	ou	ou	ou	our	oou	ow	[ʊ]
pa	p`a	pa	pa	pa	par	paa	pah	[p ^h a]
pai	p`ai	pai	pai	pai	pair	pae	pay	[p ^h ai]
pan	p`an	pan	pan	pan	pan	paan	pann	[p ^h an]
pang	p`ang	pang	pang	pang	parng	paang	panq	[p ^h aŋ]
pao	p`ao	pau	pao	pau	paur	pao	paw	[p ^h aʊ]
pei	p`ei	pei	pei	pei	peir	peei	pey	[p ^h ei]
pen	p`en	pen	pen	pɛn	pern	peen	penn	[p ^h ɛn]
peng	p`eng	peng	peng	pɛng	perng	peeng	penq	[p ^h ɛŋ]
pi	p`i	pi	pi	pi	pyi	pii	pih	[p ^h i]
pian	p`ien	pyan	pian	pian	pyan	pean	piann	[p ^h iɛn]
piao	p`iao	pyau	piao	piau	pyau	peau	piaw	[p ^h iaʊ]
pie	p`ieh	pye	pie	pie	pye	piee	pieh	[p ^h iɛ]
pin	p`in	pin	pin	pin	pyn	piin	pinn	[p ^h in]
ping	p`ing	ping	ping	ping	pyng	piing	pinq	[p ^h iŋ]
po	p`o	pwo	po	po	por	poo	poh	[p ^h ɔ]
pou	p`ou	pou	pou	pou	pour	poou	pow	[p ^h ʊ]
pu	p`u	pu	pu	pu	pwu	puu	puh	[p ^h u]
qi	ch`i	chi	ci	chi	chyi	chii	chih	[tɕ ^h i]
qia	ch`ia	chya	cia	chia	chya	chea	chiah	[tɕ ^h ia]
qian	ch`ien	chyan	cian	chian	chyan	chean	chiann	[tɕ ^h iɛn]
qiang	ch`iang	chyang	ciang	chiang	chyang	cheang	chianq	[tɕ ^h iaŋ]
qiao	ch`iao	chyau	ciao	chiau	chyau	cheau	chiaw	[tɕ ^h iaʊ]
qie	ch`ieh	chye	cie	chie	chye	chiee	chieh	[tɕ ^h iɛ]
qin	ch`in	chin	cin	chin	chyn	chiin	chinn	[tɕ ^h in]
qing	ch`ing	ching	cing	ching	chyng	chiing	chinq	[tɕ ^h iŋ]
qiong	ch`iung	chyung	cyong	chiong	chyong	cheong	chionq	[tɕ ^h yʊŋ]
qiu	ch`iu	chyou	ciou	chiou	chyou	cheou	chiow	[tɕ ^h iou]
qu	ch`ü	chyu	cyu	chiu	chyu	cheu	chiuh	[tɕ ^h y]
quan	ch`üan	chywan	cyuan	chiuan	chyuan	cheuan	chiuann	[tɕ ^h yɛn]
que	ch`üeh	chywe	cyue	chiue	chyue	cheue	chiueh	[tɕ ^h yɛ]
qun	ch`ün	chyun	cyun	chiun	chyun	cheun	chiunn	[tɕ ^h yn]

HY pinyin	Wade-Giles	Yale	TY pinyin	Gwoyeu Romatzyh				IPA
ran	jan	ran	ran	rhan	ran	raan	rann	[ʒan]
rang	jang	rang	rang	rhang	rang	raang	ranq	[ʒaŋ]
rao	jao	rau	rao	rhau	rau	rao	raw	[ʒaʊ]
re	je	re	re	rhe	re	ree	reh	[ʒɤ]
ren	jen	ren	ren	rhen	ren	reen	renn	[ʒən]
reng	jeng	reng	reng	rheng	reng	reeng	renq	[ʒɤŋ]
ri	jih	r	rih	rhy	ry	ryy	ryh	[ʒə]
rong	jung	rung	rong	rhong	rong	roong	ronq	[ʒʊŋ]
rou	jou	rou	rou	rhou	rou	roou	row	[ʒɤʊ]
ru	ju	ru	ru	rhu	ru	ruu	ruh	[ʒu]
ruan	juan	rwan	ruan	rhuan	ruan	roan	ruann	[ʒuan]
rui	jui	rwei	ruei	rhuei	ruei	roei	ruey	[ʒuei]
run	jun	rwun	run	rhuen	ruen	roen	ruenn	[ʒuən]
ruo	jo	rwo	ruo	rhuo	ruo	ruoo	ruoh	[ʒuo]
sa	sa	sa	sa	sa	sar	saa	sah	[sɑ]
sai	sai	sai	sai	sai	sair	sae	say	[sai]
san	san	san	san	san	sarn	saan	sann	[san]
sang	sang	sang	sang	sang	sarnɡ	saang	sanq	[saŋ]
sao	sao	sau	sao	sau	saur	sao	saw	[saʊ]
se	se	se	se	se	ser	see	seh	[sɤ]
sen	sen	sen	sen	sen	sern	seen	senn	[sən]
seng	seng	seng	seng	seng	sernɡ	seeng	senq	[sɤŋ]
sha	sha	sha	sha	sha	shar	shaa	shah	[ʃɑ]
shai	shai	shai	shai	shai	shair	shae	shay	[ʃai]
shan	shan	shan	shan	shan	sharn	shaan	shann	[ʃan]
shang	shang	shang	shang	shang	sharnɡ	shaang	shanq	[ʃaŋ]
shao	shao	shau	shao	shau	shaur	shao	shaw	[ʃaʊ]
she	she	she	she	she	sher	shee	sheh	[ʃɤ]
shei	shei	shei	shei	shei	sheir	sheei	shey	[ʃei]
shen	shen	shen	shen	shen	shern	sheen	shenn	[ʃən]
sheng	sheng	sheng	sheng	sheng	shernɡ	sheeng	shenq	[ʃɤŋ]
shi	shih	shr	shih	shy	shyr	shyy	shyh	[ʃə]
shou	shou	shou	shou	shou	shour	shoou	show	[ʃɤʊ]

HY pinyin	Wade-Giles	Yale	TY pinyin	Gwoyeu Romatzyh				IPA
shu	shu	shu	shu	shu	shwu	shuu	shuh	[ʃu]
shua	shua	shwa	shua	shua	shwa	shoa	shuah	[ʃua]
shuai	shuai	shwai	shuai	shuai	shwai	shoai	shuay	[ʃuai]
shuan	shuan	shwan	shuan	shuan	shwan	shoan	shuann	[ʃuan]
shuang	shuang	shwang	shuang	shuang	shwang	shoang	shuanq	[ʃɛŋ]
shui	shui	shwei	shuei	shuei	shwei	shoei	shuey	[ʃuei]
shun	shun	shwun	shun	shuen	shwen	shoen	shuenn	[ʃuən]
shuo	shuo	shwo	shuo	shuo	shwo	shuoo	shuoh	[ʃuɔ]
si	ssu	sz	sih	sy	syr	syy	syh	[sɨ]
song	sung	sung	song	song	sorng	soong	sonq	[sɔŋ]
sou	sou	sou	sou	sou	sour	soou	sow	[sɔʊ]
su	su	su	su	su	swu	suu	suh	[su]
suan	suan	swan	suan	suan	swan	soan	suann	[suan]
sui	sui	swei	suei	suei	swei	soei	suey	[suei]
sun	sun	swen	sun	suen	swen	soen	suenn	[suən]
suo	so	swo	suo	suo	swo	suoo	suoh	[suɔ]
ta	t'a	ta	ta	ta	tar	taa	tah	[tʰa]
tai	t'ai	tai	tai	tai	tair	tae	tay	[tʰai]
tan	t'an	tan	tan	tan	tarn	taan	tann	[tʰan]
tang	t'ang	tang	tang	tang	tarng	taang	tanq	[tʰaŋ]
tao	t'ao	tau	tao	tau	taur	tao	taw	[tʰaʊ]
te	t'e	te	te	te	ter	tee	teh	[tʰɛ]
teng	t'eng	teng	teng	teng	terng	teeng	tenq	[tʰɛŋ]
ti	t'i	ti	ti	ti	tyi	tii	tih	[tʰi]
tian	t'ien	tyan	tian	tian	tyan	tean	tiann	[tʰien]
tiao	t'iao	tyau	tiao	tiau	tyau	teau	tiaw	[tʰiaʊ]
tie	t'ieh	tye	tie	tie	tye	tiee	tieh	[tʰie]
ting	t'ing	ting	ting	ting	tyng	tiing	tingq	[tʰiŋ]
tong	t'ung	tung	tong	tong	torng	toong	tonq	[tʰɔŋ]
tou	t'ou	tou	tou	tou	tour	toou	tow	[tʰɔʊ]
tu	t'u	tu	tu	tu	twu	tuu	tuh	[tʰu]
tuan	t'uan	twan	tuan	tuan	twan	toan	tuann	[tʰuan]
tui	t'ui	twei	tuei	tuei	twei	toei	tuey	[tʰuei]

HY pinyin	Wade-Giles	Yale	TY pinyin	Gwoyeu Romatzyh				IPA
tun	t'un	twen	tun	tuen	twen	toen	tuenn	[t ^h uən]
tuo	t'uo	two	tuo	tuo	two	tuoo	tuoh	[t ^h uɔ]
wa	wa	wa	wa	ua	wa	waa	wah	[ua]
wai	wai	wai	wai	uai	wai	woai	way	[uai]
wan	wan	wan	wan	uan	wan	woan	wann	[uan]
wang	wang	wang	wang	uang	wang	woang	wanq	[ɛŋ]
wei	wei	wei	wei	uei	wei	woei	wey	[uei]
wen	wen	wen	wun	uen	wen	woen	wenn	[uən]
weng	weng	weng	wong	ueng	weng	woeng	wenq	[ʊŋ]
wo	wo	wo	wo	uo	wo	woo	woh	[uɔ]
wu	wu	wu	wu	u	wu	wuu	wuh	[u]
xi	hsi	syi	si	shi	shyi	shii	shih	[ɕi]
xia	hsia	syia	sia	shia	shya	shea	shiah	[ɕia]
xian	hsien	syian	sian	shian	shyan	shean	shiann	[ɕiɛn]
xiang	hsiang	syiang	siang	shiang	shyang	sheang	shianq	[ɕiaŋ]
xiao	hsiao	syiau	siao	shiau	shyiau	sheau	shiauw	[ɕiaʊ]
xie	hsieh	syeh	sie	shie	shyeh	shiee	shieh	[ɕiɛ]
xin	hsin	syin	sin	shin	shyn	shiin	shinn	[ɕin]
xing	hsing	sying	sing	shing	shying	shiing	shinq	[ɕiŋ]
xiong	hsiung	syung	syong	shiong	shyong	sheong	shionq	[ɕyʊŋ]
xiu	hsiu	syiou	siou	shiou	shyio	sheou	shio	[ɕiou]
xu	hsü	syu	syu	shiu	shyu	sheu	shiu	[ɕy]
xuan	hstian	sywan	syuan	shuan	shyuan	sheuan	shiuann	[ɕyɛn]
xue	hsüeh	sywe	syue	shue	shyue	sheue	shiu	[ɕyɛ]
xun	hstün	syun	syun	shün	shyun	sheun	shiu	[ɕyn]
ya	ya	ya	ya	ia	ya	yea	yah	[ia]
yan	yan	yan	yan	ian	yan	ye	yann	[iɛn]
yang	yang	yang	yang	iang	yang	yeang	yanq	[iaŋ]
yao	yao	yau	yao	iau	yau	yeau	yaw	[iaʊ]
ye	yeh	ye	ye	ie	ye	yee	yeh	[iɛ]
yi	i	yi	yi	i	yi	yii	yih	[i]
yin	yin	yin	yin	in	yn	yiin	yinn	[in]
ying	ying	ying	ying	ing	yng	yiing	yinq	[iŋ]

HY pinyin	Wade-Giles	Yale	TY pinyin	Gwoyeu Romatzyh				IPA
yong	yung	yung	yong	iong	yong	yeong	yonq	[yʊŋ]
you	yu	you	you	iou	you	yeou	yow	[iɤʊ]
yu	yü	yu	yu	iu	yu	yeu	yuh	[y]
yuan	yüan	ywan	yuan	üan	yuan	yeuan	yuann	[yɛn]
yue	yüeh	ywe	yue	iue	yue	yeue	yueh	[yɛ]
yun	yün	yun	yun	iun	yun	yeun	yunn	[yn]
za	tsa	dza	za	tza	tzar	tzaa	tzah	[tsɑ]
zai	tsai	dzai	zai	tzai	tzair	tzae	tzay	[tsɑi]
zan	tsan	dzan	zan	tzan	tzarn	tzaan	tzann	[tsɑn]
zang	tsang	dzang	zang	tzang	tzarnɡ	tzaang	tzanq	[tsɑŋ]
zao	tsao	dzau	zao	tzau	tzaur	tzao	tzaw	[tsɑʊ]
ze	tse	dze	ze	tze	tzer	tzee	tzeh	[tsɤ]
zei	tsei	dzei	zei	tzei	tzeir	tzeei	tzey	[tsɛi]
zen	tsen	dzen	zen	tzen	tzern	tzeen	tzenn	[tsən]
zeng	tseng	dzeng	zeng	tzeng	tzernɡ	tzeeng	zengq	[tsɛŋ]
zha	cha	ja	jha	ja	jar	jaa	jah	[tʃɑ]
zhai	chai	jai	jhai	jai	jair	jae	jay	[tʃɑi]
zhan	chan	jan	jhan	jan	jarn	jaan	jann	[tʃɑn]
zhang	chang	jang	jhang	jang	jarng	jaang	janq	[tʃɑŋ]
zhao	chao	jau	jhao	jau	jaur	jao	jaw	[tʃɑʊ]
zhe	che	je	jhe	je	jer	jee	jeh	[tʃɤ]
zhei	chei	jei	jhei	jei	jeir	jeei	jey	[tʃɛi]
zhen	chen	jen	jhen	jen	jern	jeen	jenn	[tʃən]
zheng	cheng	jeng	jheng	jeng	jernɡ	jeeng	jenq	[tʃɛŋ]
zhi	chih	jr	jhih	jy	jyr	jyy	jyh	[tʃə]
zhong	chung	jung	jhong	jong	jomɡ	joong	jonq	[tʃʊŋ]
zhou	chou	jou	jhou	jou	jour	joou	jow	[tʃʊʊ]
zhu	chu	ju	jhu	ju	jwu	juu	juh	[tʃʊ]
zhua	chua	jwa	jhua	jua	jwa	joa	juah	[tʃʊɑ]
zhuai	chuai	jwai	jhuai	juai	jwai	joai	juay	[tʃʊɑi]
zhuan	chuan	jwan	jhuan	juan	wan	joan	juann	[tʃʊɑn]
zhuang	chuang	jwang	jhuang	juang	jwang	joang	juanq	[tʃʊɛŋ]
zhui	chui	jwei	jhui	juei	jwei	joei	juey	[tʃʊɛi]

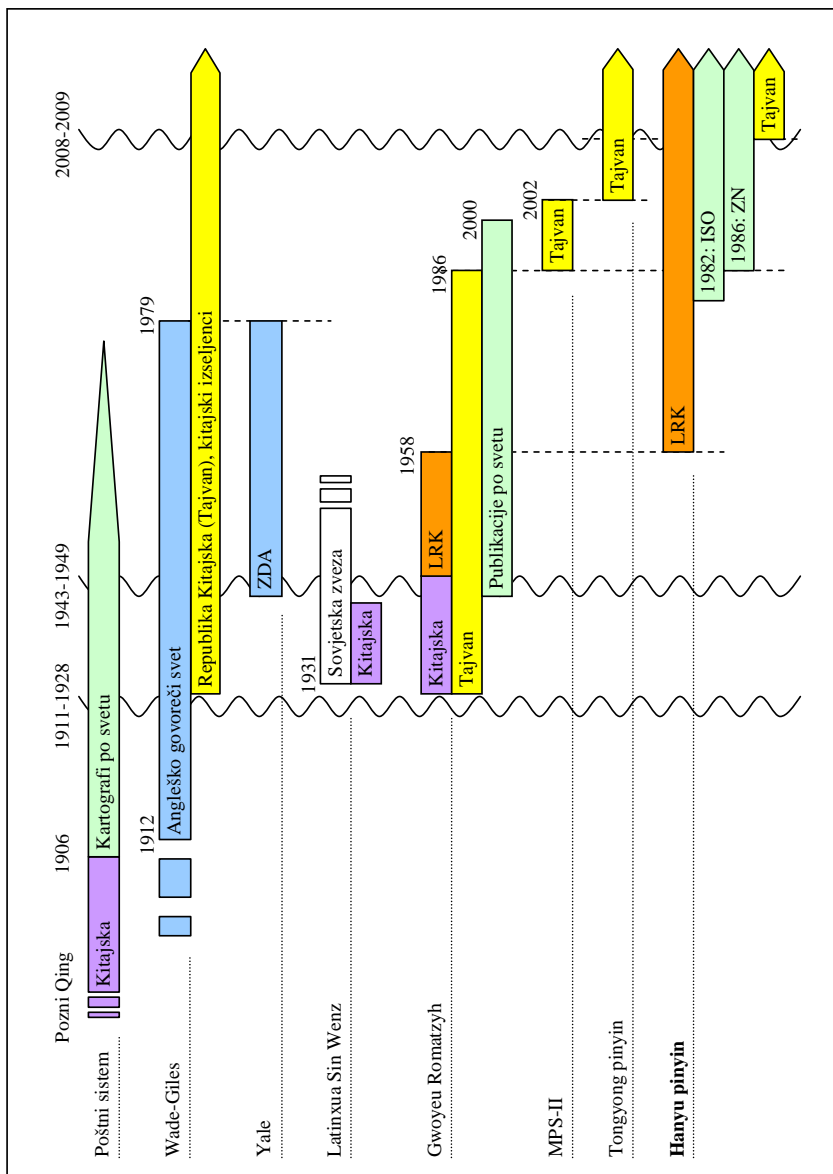
HY pinyin	Wade-Giles	Yale	TY pinyin	Gwoyeu Romatzyh				IPA
zhun	chun	jwen	jhun	juen	jwen	joen	juenn	[tʃuən]
zhuo	cho	jwo	jhuo	juo	jwo	juoo	juoh	[tʃuo]
zi	tzu	dz	zih	tzy	tzyr	tzyy	tzyh	[tsɿ]
zong	tsung	dzung	zong	tzong	tzornɡ	tzoong	tzonq	[tsʊŋ]
zou	tsou	dzou	zou	tzou	tzour	tzoou	tzow	[tsʊʊ]
zu	tsu	dzu	zu	tzu	tzwu	tzuu	tzuh	[tsu]
zuan	tsuan	dzwan	zuan	tzuan	tzwan	tzoan	tzuan	[tsuan]
zui	tsui	dzwei	zuei	tzuei	tzwei	tzoei	tzuey	[tsueɪ]
zun	tsun	dzwen	zun	tzuen	tzwen	tzoen	tzuen	[tsuən]
zuo	tso	dzwo	zuo	tzuo	tzwo	tzuoo	tzuh	[tsuo]

Tabela 1: Primerjava zlogov po različnih sistemih

Zvočni posnetki za vse kitajske zloge so zbrani na internetni strani: <http://www.quickmandarin.com/chinesepinyinintable/>. Zadostujeta že klik na celico z zlogom in prelet miške v novem pogovornem oknu. To je najbrž najbolj elegantna rešitev, kako čimbolj avtentično izgovoriti določen zlog.

3 Grafični prikaz posameznih sistemov za latinični zapis kitajske pisave

Na naslednji strani so omenjeni sistemi prikazani še grafično, da si lažje predstavljamo, kako so se pojavljali, uveljavljali in zamirali.

Slika 1: Sistemi latinizacije kitajskega jezika

Literatura

Ao, Benjamin (1997) *History and Prospect of Chinese Romanization*.

<http://www.white-clouds.com/iclc/cliej/cl4ao.htm>

Library of Congress. Pinyin Conversion Project. <http://www.loc.gov/catdir/pinyin/>

Norman, Jerry (1988) *Chinese*. Cambridge: Cambridge University Press.

Pinyin - Chinese Pinyin Table. <http://www.quickmandarin.com/chinesepinyinintable/>

Pīnyīn.info; A Guide to the Writing of Mandarin Chinese in Romanization.

<http://pinyin.info/>